

SARADNJA UMEMO PRITISAKA

Neizlazak ili izlazak Srba na lokalne izbore na Kosmetu jeste, u prvom redu, pravo i problem samih Srba. Naravno da ce Srbi snositi posledice jednog ili drugog cina. No, treba istaci da nije samo na Srbima odgovornost za ovo sto se na Kosmetu dogadja, niti za uspeh ili neuspeh lokalnih izbora. Zbog toga je nuzno, iako je do izbora ostalo malo vremena, da i Srbi, ali i UNMIK i predstavnici medjunarodne zajednice ucine napore kako bi se postigao kompromis, pre svega, oko pismenih garancija za decentralizaciju Kosova i Metohije.

Ovo je za "Politiku" izjavio dr Milorad Todorovic, medjuministarski koordinator za povratak Srba u Vladi Kosova.

U ovim, preizbornim danima, na Kosovu i Metohiji su Srbima, a narocito njihovim politickim liderima i predstavnicima izabranim na proslododisnjim opstim izborima na Kosmetu, upucene "preporuke" da izadju na lokalne izbore, koje su licile na uslovljavanje. Mogla bi se tu upotrebiti neka teza rec. Moze biti da izraz pritisak bolja odgovara onome sto se ovih dana desavalo na Kosmetu. Sta o tome kaze dr Milorad Todorovic?

Uslovljavanja i pritisci

- U Pristini je 10. oktobra odrzan sastanak predstavnika pet zapadnih zemalja, koje imaju kancelarije u Pristini i delegacije Srba sa Kosmeta, u kojoj su bili clanovi Skupstine Kosova iz koalicije "Povratak" i srpski predstavnici u predsednistvu i vladi Kosova. Na pocetku razgovora svaki od predstavnika pet zemalja (Nemacke, Francuske, SAD, Italije i Spanije) trazio je da Srbi obecaju da ce izaci na izbore, pa da se onda razgovara o resavanju problema na Kosovu i Metohiji. Naravno, srpska delegacija nije pristala na ovakav uslov i pritisak. Razgovaralo se o stanju na Kosovu i Metohiji i zahtevu Srba da se sprovede decentralizacija, kako bi Srbi i nealbanci dobili priliku da aktivno ucestvuju u resavanju problema bezbednosti i uslova zivota na Kosmetu, sto je preduslov da se ostvari povratak raseljenih, kako je predvidjeno Rezolucijom 1244 - kaze dr Todorovic.

Na ovom sastanku, kako nam je dr Todorovic izjavio, nije postignut nikakav dogovor, niti su usvojeni bilo kakvi zakljucci. Cak su predstavnici kancelarija pet zapadnih zemalja savetovali delegaciji Srba da ne ide u Beograd na sastanak sa ambasadorima pet zemalja, jer se, navodno, taj sastanak nece ni odrzati. Srbi su u Beograd otisli. Da li je sastanak sa ambasadorima odrzan?

- Jeste. No, pre toga je odrzan sastanak Visoke radne grupe u cijem radu ucestvuju predstavnici UNMIK-a i Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju. I na tom sastanku smo bili - kaze dr Milorad Todorovic.

Poruke Mihaela Stajnera

Trebalo je da prva tacka dnevnog reda na sastanku Visoke radne grupe, kako rece nas sagovornik, bude povratak Srba na Kosmet, ali se prvo raspravljalo o nemilom dogadjaju u Peci. Ovaj dogadjaj je znatno uticao na atmosferu sastanka. Predstavnici UNMIK-a su saopstili rezultate istrazivanja po kojima se bezbednost na Kosmetu znatno poboljsala. Dogadjaj u Peci je to opovrgao.

Zanimljivo je da na sastanak Visoke radne grupe nije dosao Mihael Stajner, visoki predstavnik UN na Kosovu i Metohiji. Nije bilo ni predsednika Koordinacionog centra dr Nebojse Covica. Zamenik Mihaela Stajnera Carls Brejso je izgovorio nekoliko recenica o decentralizaciji na Kosovu i Metohiji i rekao da ce se o tome raspravljati tek posle odrzavanja lokalnih izbora.

To je stav koji je jos ranije izneo Mihael Stajner. Uopste, kako rece dr Todorovic, ponasanje Mihaela Stajnera je "zanimljivo", kao i mnogi njegovi stavovi.

Sefu misije UN Srbi su postavljali pitanja i postavljaju ih i sada. Zbog cega nije dosao u Beograd na sastanak Visoke radne grupe? Da li je istina to sto je posredno porucio - da nece da razgovara sa dr Covicem, niti sa bilo kim iz Beograda? Sta, na sve to, znaci nedavno (i polutajno) otvaranje kancelarije UNMIK-a u Pristini? Sta znaci floskula "necu da iritiram albansku zajednicu"? Po onome sto cini gospodin Stajner, kako kaze dr Todorovic, reklo bi se da on vodi racuna o stavovima albanskih ekstremista, a ne o vecini u albanskoj zajednici i njenim demokratskim snagama.

Ni na sastanku Visoke radne grupe nisu doneti zakljucci. To je, kako kaze dr Todorovic, posledica stava predstavnika UNMIK-a, koji su dobili imperativni mandat da nijedan predlog Srba ne prihvate dok se Srbi ne obavezu da ce izaci na lokalne izbore.

Posle sastanka Visoke radne grupe, ipak je u ambasadi Francuske odrzan sastanak pet ambasadora i delegacije Srba sa Kosova i Metohije.

Za razliku od neprijatne atmosfere na sastanku u Pristini, u ambasadi Francuske, kako navodi dr Todorovic, razgovaralo se otvoreno i sa uvazavanjem. Ono sto su Srbi sa Kosmeta govorili bilo je za ambasadore zanimljivo, pogotovo stavovi, koje, sto je normalno, nisi mogli da cuju od predstavnika UNMIK-a. To se pre svega odnosi na stanje u Kosovskoj Mitrovici. Ambasadorima je predoceno zbog cega je severna Kosovska Mitrovica toliko vazna za Srbe. To je poslednji bedem pred talasom etnickog ciscenja Kosova i Metohije. Ako se Srbi u Kosovskoj Mitrovici odrze, postoji verovatnoca, odnosno uslovi, da ce Kosmet biti multietnicki. Zbog toga su se albanski ekstremisti toliko ustremili na severnu Kosovsku Mitrovicu... zbog toga je vazno da u Kosovskoj Mitrovici budu dve opstine. To bi bila decentralizacija u ovom gradu, ali i uzor za slicna resenja sirom Kosova i Metohije.

Na sastanku sa ambasadorima, kako rece dr Todorovic, receno je da ce zapadne zemlje moci da pomognu Srbima ako oni ne odbijaju predloge medjunarodne zajednice i ako se postaraju da se prevazidju nastali problemi oko lokalnih izbora i Srbi na njih izadju. Receno je jos, na diplomatski nacin, da kancelarije pet zapadnih zemalja u Pristini nece biti "gluve" za ono sto se dogadja na Kosovu i Metohiji. Ko hoce, kaze dr Todorovic, ovo ce razumeti na pravi nacin.

U KLOKOTU POGINULA SVETLANA STANKOVIC

Protojerej Dragan Kojic upravo je javio Eparhijskoj informativnoj sluzbi da danas popodne u selu Klokot nije nastradala Snezana Stojanovic (r. 1961) kako je u prvi mah objavljeno, vec SVETLANA STANKOVIC, r. 1959. god. Obe zene su radile u blizini na polju. Snezana Stojanovic nije povredjena u ovoj nesreci jer se nalazila podalje od mesta gde je eksplodirala mina. Poginula Svetlana Stankovic je majka dva deteta: Julijane (r. 1984) i Radeta (r. 1986). Roditelji poginule, Milan i Jelica su 1999 godine izgubili i sina Slobodana, Svetlaninog brata, koga su Albanci kidnapovali i cije je masakrirano telo pronadjeno u masovnoj grobnici u selu Ugljari.

Po svedocenju svestenika Kojica selo Klokot je pod blokadom americkih vojnika KFOR-a koji su blokirali celu okolinu i pretresaju sve putnike. Od vise seljaka o. Dragan Kojic je saznao da se vojnici ponasaju veoma grubo prema lokalnom stanovnistvu, slicno kao i prilikom poslednjeg napada u Klokotu kada je minirano 5 srpskih kuca. I tada su vojnici KFOR-a prvo blokirali srpsko selo i pretresali srpske kuce dok su napadaci bezbedno napustili mesto zlocina.

Sam svestenik Dragan Kojic ranjen je 14. jula 2000. godine na putu Klokot-Vitina, nedaleko od mesta gde je postradala Stankoviceva. Tom prilikom dvojica Albanaca su iz svojih kola ispalili nekoliko hitaca koji su ranili o. Dragana i dvojicu bogoslova.

INFORMATIVNA SLUZBA EPARHIJE RASKO-PRIZRENSKE I KOSOVSKO-METOHISKE

EPARHIJA RASKO-PRIZRENSKA OSUDJUJE NASTAVAK ALBANSKOG NASILJA PROTIV SRBA

Gracanica, 15. oktobar

Pravoslavna Eparhija rasko-prizrenska najostrije osudjuje poslednji u nizu napada na srpsko stanovnistvo na Kosovu i Metohiji koji se desio danas popodne u selu Klokot i u kome je nastradala Srпкиnja Svetlana Stankovic, majka dvoje dece. Nakon proslonedelnog napada na srpske penzionere u Peci i kamenovanja Srba u vozu na putu Lesak - Kosovo Polje albanski ekstremisti nesmetano nastavljaju sa nasiljem dok medjunarodni predstavnici i dalje uporno tvrde da se situacija na Kosovu i Metohiji poboljsava.

U danasnjem izdanju dnevnog lista Zeri (15. okt.) na albanskom jeziku prenesena je izjava glasnogovornika UNMIK-a Suzan Manuel u kojoj se kaze: "Zelimo da naglasimo da i pored nekih izvestaja polozaj Srba nije isti kao prosle godine. Njihov polozaj je u velikoj meri poboljsan i tvrdnje da je polozaj Srba gori nego prosle godine ili da je ravan nuli nisu istinite".

Nazalost ovakve i slicne tvrdnje duboko vredjaju srpski narod. Prikrivanje albanskih zlocina ili njihovo minimiziranje je svojevrsno saucesnistvo u tim nedelima i medjunarodna misija na Kosovu na takav nacin pokusava da prikrije svoju sopstvenu odgovornost za nastavak etnickog nasilja protiv Srba i ostalih ne-albanskih zajednica. Interes srpskog naroda na Kosovu i Metohiji jeste da se popravi bezbednost za sve gradjane ali potuno je jasno da to nije moguće sve dok se precutno tolerise ekstremizam jedne zajednice kako bi se izbegao sukob ekstremnih Albanaca sa pripadnicima KFOR-a i UNMIK-a.

INFORMATIVNA SLUZBA EPARHIJE RASKO-PRIZRENSKE I KOSOVSKO-METOHISKE

U centru Peci

KAMENOVANI SRBI I POLICAJCI UJEDINJENIH NACIJA

Kosovska Mitrovica, 11. oktobra

Prekjucerasnji napad na konvoj Srba u Peci i policajce UN koji su ih obezbedjivali izazvao je zestoko reagovanje predstavnika medjunarodne zajednice i srpskih lidera na Kosmetu.

Albanski ekstremisti su zasuli Srbe i policajce UN "molotovljevim koktelima" i kamenicama, pri cemu je povredjeno vise lica i osteceno nekoliko vozila kojim su Srbi iz Osojana dosli u Pec. Da bi ih zastitili od linca policajci UN su pozvali u pomoc specijalne jedinice spanske policije i italijanske vojnike KFORa. Blokada je razbijena na taj nacin sto su vojnici KFORa u masu ekstremista ispalili suzavac i gumene metke.

Srbi su, u pratnji dva vozila misije UN i 15 vojnika iz spanskog i italijanskog kontingenta, oko podneva, krenuli iz Osojana u Pec da bi u zgradi Sluzbe za platni promet otvorili racune za penzije.

U autobusu pecke registracije, gde su vozac i kondukter bili Srbi nalazilo se 42 zitelja iz ova dva srpska sela u Peckom okrugu. Albanska sluzbenica je, primetivsi da joj se obraca Srbin i da u holu zgrade ima jos desetak Srba, pocela glasno da uzvikuje: "Sta cete vi ovde", a zatim je odjurila iz zgrade i pocela da uzvikuje "UCK". Na njeno uzvikivanje i pogrдне reci koje je upucivala Srbima, u momentu se oko zgrade Sluzbe za platni promet okupilo oko 200 Albanaca. Primetivsi da se nesto cudno dogadja, jedan od vojnika KFORa brzo je reagovao, naredio Srbima da se prikupe na jedno mesto, a zatim ih evakuisao u najblizu slobodnu prostoriju u zgradi. Tada su ispred zgrade poceli da se okupljaju Albanci. Bilo ih je ubrzo oko hiljadu i skandirali su: "UCK, UCK", "Skija, Skija" (Srbi, Srbi).

Poceli su da bacaju kamenice na autobus ali i prema zgradi u kojoj su bili smesteni Srbi. Zaculi su se i pucnji. Na poziv vojnika KFORa i UN policije ubrzo su ispred zgrade dosle specijalne jedinice spanskog i italijanskog kontingenta. Kada su videli da ne mogu da obuzdaju rulju koja je kamenicama unistila autobus kojim su dovezeni Srbi, ali i bacanjem "molotovljevog koktela", specijalna jedinica UN i KFORa suzavcem je pokusala da rastera narod.

Prava drama trajala je oko dva sata da bi potom u jakom obezbedjenju pripadnika UN i KFORa Srbi bili sprovedeni do vec polupanog autobusa. Ni tada Albanci nisu prestajali da kamenjem gadjaju Srbe.

Povredjena su dva Srbina, Milija i Djuro Djuric, a kako kaze Dusanka Miladinovic, 65-godisnja zena iz Osojana, u stravicnom ataku Albanaca na Srbe ali i na KFOR i UN policajce povredjena su i dva pripadnika UN policije.

U opstem naletu Albanaca, dok su Srbi pokušavali da se evakuisu i smeste u polupani autobus, stradalo je i jedno vozilo UN policije. Ovo je, izmedju ostalog, potvrdio danas i Andre Anjeli, portparol UNMIK u Pristini, rekavši da zasad nema informacija da je neko uhapšen, ali da je pokrenuta opsezna istraga.

B. Radomirovic

U sukobima u Peci

LAKSE POVREDJEN SPANSKI VOJNIK

Pristina, 11. oktobra (**Tanjug**)

Portparol glavnokomandujućeg KFORa generala Fabija Minija Antoni Adams potvrdio je danas Tanjugu da je tokom jucerasnjih sukoba u Peci, kada je grupa od 600 Albanaca kamenicama i Molotovljevim koktelima napala autobus u kojem su bili Srbi iz Osojana, povredjen jedan spanski vojnik.

"KFOR je, u okviru svojih redovnih zadataka, juce davao podršku UNMIK policiji i u incidentu koji se desio lakse je povredjen jedan spanski vojnik", rekao je Adams.

On je dodao da je situacija u Peci od juce posle 17 sati mirna.

Osude napada albanskih ekstremista u Peci

NEMA BEZBEDNOSTI - POKUSAJ LINCA

Kosovska Mitrovica, 11. oktobra

Srpsko nacionalno vece severnog Kosova najostrije je danas osudilo jucerasnje dogadjaje u Peci, ocenjujuci da je to jasna poruka raseljenima da ne mogu da se vrate na Kosovo i Metohiju.

- Severni deo Kosovske Mitrovice nije siva zona, kako je naziva Stajner, ali su zato ostali delovi Kosmeta u pravom smislu crne zone za Srbe, jer oni ni posle tri i po godine prisustva vojne i civilne misije UN nemaju slobodu kretanja - rekao je na danasnjoj konferenciji za novinare u Medija centru u Bosnjackoj mahali Momir Kasalovic, predsednik Izvrsnog odbora Srpskog nacionalnog veca. On je optuzio medjunarodnu zajednicu da, iako se hvali da je na Kosovu i Metohiji do sada ulozila sest milijardi evra, Kosovo i Metohija nemaju struju, vodu i redovne telefonske veze. Ti problemi su narocito izrazeni u srpskim sredinama.

Clan Izvrsnog odbora Srpskog nacionalnog veca Vladimir Rakic, osudivši najostrije jucerasnji napad na Srbe, okarakterisao ga je kao pokusaj linca i neshvatljivog nasilja od strane albanskih ekstremista. On je naveo nekoliko incidenata u poslednjih mesec dana na Kosovu i Metohiji koji su, rekao je, jasna poruka Albanaca da ne zele Srbe da vide u juznoj srpskoj pokrajini. Upitao je albanske lidere da li su napadi na Srbe poruka da Srbi izadju na izbore. "Ovim jucerasnjim dogadjajem u Peci Srbi su daleko od izlaska na izbore 26. oktobra".

B. R.

LAZAN MIR

Sef poslanicke grupe srpske koalicije "Povratak" u Skupstini Kosova Rada Trajkovic pozvala je sinoc predstavnike medjunarodne zajednice u pokrajini da osiguraju bezbednost za Srbe i drugo nealbansko stanovnistvo.

Ona je ukazala da na Kosovu postoje "instrumenti delovanja albanskih ekstremista koji su van institucija" i koji "funkcionisu po principu naredbi". "Znaci, imamo lazan mir", istakla je ona.

Eparhija rasko-prizrenska i SNV najostrije osudila incident u Peci

ETNICKO NASILJE I LINC

Gracanica -Rasko-prizrenska eparhija i Srpsko nacionalno vece Kosova i Metohije najostrije su osudili prekajucerasnji napad mase od preko 600 Albanaca koji su kamenjem i molotovljevim koktelima napali autobus koji je prevozio starije Srbe iz sela Osojani do Peci, gde je trebalo da prime penzije od UNMIK. Iako je autobus bio pod vojnim obezbedjenjem spanskih vojnika KFOR masa Albanaca je polupala sva prozorska stakla na autobusu i povredila nekoliko putnika, navodi se u saopstenju. Nakon sto su Srbi sklonjeni u zgradu Misije UN Albanci su nastavili da bacaju kamenje na policiju UN i KFOR, pa je intervenisala posebna jedinica policije rasteravši masu suzavcom.

"Ovaj najnoviji napad na srpske gradjane i medjunarodne snage jasno pokazuje da i nakon tri godine na Kosovu i Metohiji nema slobode kretanja i bezbednosti za srpsko stanovnistvo".

Takodje se upozorava da "tolerisanje ekstremistickih i radikalnih lidera, kao i njihovih naoruzanih paravojnih grupa koje stalno podsticu na nasilje prema Srbima sve vise odvlaci Kosovo i Metohiju u etnicko nasilje i kolektivni linc nad srpskim stanovnistvom". "Ovakvi incidenti zato ozbiljno podrivaju svako poverenje Srba u kosovske institucije i jos vise obeshrabruju srpsko stanovnistvo da ucestvuje na predstojecim lokalnim izborima", dodaje se u saopstenju. Sve dok paralelno sa institucijama nesmetano deluju naoruzani albanski ekstremisti institucije predstavljaju samo fasadu lazne i nepostojece demokratije u kojoj Srbi ne mogu ucestvovati.

Eparhija rasko-prizrenska i SNV KIM zato apeluju na Misiju UN i KFOR da sto pre preduzmu konkretne i cvrste mere zastite preostalog srpskog stanovnistva od albanskog nasilja i omoguce izgradnju srpskih institucija u enklavama gde Srbi zive prihvatajuci projekat decentralizacije Pokrajine. "Apsolutno je nemoralno insistirati da se Srbi ukljuce u zajednicke kosovske institucije sve dok Pokrajinom vlada etnicka diskriminacija i nasilje protiv srpskog stanovnistva", kaze se na kraju saopstenja.

(Beta)

Milena Radosavljevic, putnica kamenovanog autobusa

BILI SMO PRESTRAVLJENI

Kraljevo - Putnica autobusa koji je kamenovan u Peci Milena Radosavljevic, izjavila je juce da je "nekoliko putnika lakse povredjeno".

"Tek sto smo, uz pomoc KFORa, posle 15 casova usli u autobus koji je stitio KFOR, a oko koga se okupilo mnostvo Albanaca, prema nama su poceli da lete tvrdi predmeti, cigle, boce sa zapaljivom tecnoscju, tako da su sva stakla na autobusu bila polomljena, a putnici, vecinom stariji od 65 godina, prestravljeni", kazala je Radosavljeviceva agenciji Beta.

Milena Radosavljevic, koja se predstavila kao vodja puta pedesetak Srba koji su boravili u Peci kako bi regulisali pravo na penziju, rekla je i da su putnici nakon demoliranja autobusa dva sata zadržani u spanskoj bazi KFORa u Osojanu. Dok su predstavnici KFORa ispitivali vozaca i suvozacu demoliranog autobusa u bazi, "mi smo stajali na kisi i u nas su bile uperene puske, a kada su iz baze pomocu oklopnih vozila izgurali nas autobus, on je bio dokrajcen i ubrzo je stao na putu prema Gorazdevcu", navela je Radosavljeviceva.

Ona je dodala da su se povratnici na Kosovo vratili u Gorazdevac sinoc oko 23 casa, gde su ih "ljubazno primili" predstavnici italijanske baze KFORa.

Koordinator za povratak u Pecki okrug Milivoje Ribac rekao je da su nakon tog incidenta pojedini povratnici u Osojane izrazili nameru da se vrata u Kraljevo i druga mesta gde su ziveli raseljeni u centralnoj Srbiji, ali da se jos niko nije vratio.

(Beta)

KOSOVSKA VLADA I STAJNER OSUDILI INCIDENT U PECI

Pristina, 11. oktobra **(Beta)**

Kosovska vlada i sef UNMIK-a Mihael Stajner osudili su danas napad vise stotina Albanaca na autobus sa Srbima u Peci.

Vlada Kosova saopstila je da "sa ogorcenjem" osudjuje jucerasnji incident i da "nasilna delovanja uticu na destabilizaciju stanja u pokrajini kao i na stanje medjuetnickih odnosa". Takodje je saopstila da su takva delovanja za nju neprihvatljiva i kaznjiva.

HEJZLOK: UZNEMIRUJUĆE I SRAMNO

Sef UNMIK-ovog odeljenja za informisanje Sejmon Hejzlok osudio je napad Albanaca na Srbe u Peci i ocenio da je on uperen protiv svega sto UNMIK pokusava da postigne i protiv opsteg trenda da se situacija na Kosovu poboljsa.

"To je veoma uznemirujuće i sramno", rekao je Hejzlok agenciji Beta.

Prema njegovim recima, "napad na grupu nevinih penzionera koji su stajali u redu cekajuci svoje penzije je bruka".

KANCELARIJA SAD OSUDJUJE NAPAD

Pristina, 11. oktobra **(Tanjug)**

Kancelarija Sjedinjenih Americkih Drzava u Pristini osudila je danas jucerasnji incident u Peci kada su albanski ekstremisti napali Srbe iz Osojana i UNMIK policiju, koja ih je pratila.

"Americka kancelarija u Pristini snazno osudjuje etnicko nasilje kao sto je ovo i nada se da ce glavni pocinioci biti brzo pronadjeni i uhapseni", kaze se u saopstenju iz americke kancelarije u Pristini.

"Nadam se da ce opstinski lideri, kao i lideri u kosovskoj skupstini - zaista svi lideri na Kosovu - zajedno sa medjunarodnom zajednicom osuditi ovaj dogadjaj i ponuditi saradnju u pronalazenju i krivicnom gonjenju glavnih agitatora i zajedno raditi kako bi uverili svoje gradjane da je ovakva vrsta incidenata neprihvatljiva", kaze se u izjavi sefa misije kancelarije SAD u Pristini Rina Harnisa.

Jos jedan atak u Pokrajini

NAPADNUTI SRBI SA BREZOVICE

BEOGRAD/ STRPCE - 13. oktobar 2002.

Autobus koji je prevezio Srbe na relaciji Brezovica-Kosovska Mitrovica napadnut je preksinoc u blizini Pristine, ali u ovom ataku niko nije povredjen.

"Dok se autobus kretao prema Brezovici, izmedju Pristine i Urosevca, vozac kamiona koji je dolazio iz suprotnog smera razbio je sipkom sofersajbnu autobusa, vlasnistvo firme "Tandems". Na sreću, vozac je uspeo da odrzi kontrolu nad vozilom i niko od putnika nije povredjen", rekao je za "Glas" Sokol Djordjevic, poslanik koalicije "Povratak" u Skupstini Kosmeta, koji je iz Strpca. Autobus koji saobraca na ovoj relaciji vec mesec dana ide bez pratnje Unmika.

"Koha ditore" o dogadjaju u Peci

KOSOVO VRACENO UNAZAD

Pristina, 13. oktobra **(Beta)**

Albanski kosovski dnevnik "Koha ditore" istice da je nasilje sredinom nedelje u Peci, kada je vise stotina Albanaca napalo grupu starijih Srba i vojnike Kfora i UN policajce, vratilo Kosovo unazad.

List u osvrtu na taj dogadjaj kaze da je mladim Albancima - ucesnicima nereda tog dana mesto bilo u skoli, a ne na ulicama.

"Kosovo, ukoliko se budu nastavili slicni dogadjaji, ide ka Srednjem istoku a ne prema Evropi". Autor komentara upozorava da zbivanja u Peci idu u prilog onima koji zelee da podele Kosovo i koji teze da dokazu da Albanci i Srbi

nikada vise ne mogu ziveti zajedno.

Ivanovic i Savic posetili selo Osojane

SRBI HOCE DA OSTANU

Osojane, 13. oktobra (**Tanjug**) Clanovi Predsednistva Skupstine Kosova Oliver Ivanovic i Gojko Savic obisli su danas Srbe iz sela Osojane, koje je pre nekoliko dana u Peci napalo vise stotina albanskih ekstremista.

Predstavnik Osojana Gojko Djuric je rekao da su Srbi iz tog sela, koji su se vratili pre godinu dana, uprkos napadima albanskih ekstremista odlucni da ostanu i da se izbore za odrziv povratak, "ukoliko je u ovom trenutku na Kosovo i Metohiji moguc odrziv povratak".

Ivanovic je rekao da su Srbi sa Kosmeta zainteresovani za drugi krug predsednickih izbora, ali da su u isto vreme zabrinuti zbog posledica napada ekstremista u Peci.

"Mislimo da briga medjunarodne zajednice, koja se svodi na medijsko promovisanje i propagandu, nece pomoci Srbima koji su u ovom trenutku na Kosovu i Metohiji ugrozeni", kazao je Ivanovic.

On je istakao da ce srpskoj zajednici pomoci masovan povratak i odlucna borba sa albanskim ekstremistima, koji se suprotstavljaju masovnom i odrzivom povratku.

STAJNER: SVI NA KOSOVU IMAJU ISTA PRAVA

Kosovska Mitrovica, 13. oktobra (**Tanjug**)

Sef UNMIK-a Mihael Stajner posetio je Srbe u Osojanima i sa njima razgovarao o nedavnom incidentu koji se dogodio u Peci i problemima sa kojima se susrece srpsko stanovnistvo u toj enklavi.

Stajner je izjavio da je nedavni incident u Peci pokvario sliku o Kosovu u citavom svetu, dodajuci da je ohrabren raspolozenjem lokalnog stanovnistva koje i pored teskog zivota nece otici iz svojih kuca. Sef UNMIK-a je dodao da svi stanovnici na Kosovu imaju ista prava.

Lider Srba iz Osojana Gojko Djuric ocenio je posetu Stajnera ovom selu pozitivnom, rekavsi da je sef UNMIK-a obecao pomoc za izgradnju kuca.

Na magistralnom putu Kosovska Mitrovica - Pristina

ALBANSKI PRETUKLI TOMISLAVA VICENTIJEVICA

Kosovska Mitrovica, 12. oktobra zdravstveno stanje Tomislava Vicentijevica, iz sela Prevlaka u opstini Zubin Potok, koga su juce posle 16 casova na putu zaustavili, a zatim pretukli Albanci u juznom delu Kosovske Mitrovice, stabilno je i, po recima lekara u kosovskomitrovackom zdravstvenom centru, Vicentijevic je van zivotne opasnosti. Zadobio je frakturu nosne kosti sa dislokacijom i rupturu leve bubne opne. Po recima hirurga Dragana Jaksica, koji je primio povredjenog Vicentijevica, Vicentijevic ima podlive po celom telu, a najvise u predelu desnog ramena.

Kako saznajemo, Tomislava Vicentijevica su juce, posle 16 casova, na magistralnom putu Kosovska Mitrovica - Pristina, kod mesta zvanog Dudin krs, na takozvanoj granici izmedju severnog i juznog dela Kosovske Mitrovice, presrela cetvorica Albanaca i zaustavili beli "golf" u kome su se nalazili Tomislav Vicentijevic i Goran Lazarevic iz sela Ugljare u opstini Zubin Potok. Oni su se, kako saznajemo iz dobro obavestenih izvora, vracali posle razgovora sa Bajramom Hisenijem iz sela Ravanica, s kojim su ugovarali prodaju drva. Po povratku ka selu Velike Rudare, u opstini Zvecan, presrela su ih cetiri Albanca u automobilu marke "askona", zaustavili Vicentijevicev beli "golf" i u Srbe uperili pistolje. Poceli su da maltretiraju Vicentijevica, sto je iskoristio Goran Lazarevic i umakao napadacima, ali su za njim odjeknula dva pucnja iz pistolja CZ 99.

Kako je zatim ispricao Lazarevic, on je cuo zapomaganje Vicentijevica koga su Albanci vozili u svom automobilu makadamskim putem do sela Lipe, gde zivi albansko stanovnistvo. Tu su ga maltretirali i tukli gotovo dva sata i zatim, po savetu postarijeg Albanca, pustili su ga da krene niz potok, pa se ovaj nekako doteturao do kapije broj tri Trepcinog rudnika, odakle je prevezen u kosovskomitrovacku bolnicu.

U danasnjem saopštenju Dankana Patala, regionalnog portparola UN policije, stoji da se juce u severnom delu Kosovske Mitrovice dogodio incident izmedju Srba i Albanaca. Nezvanicno saznajemo da je od pretucenog Vicentijevica oduzeto i blizu 1.400 evra koje je dobio za prodana drva.

B. Radomirovic

IDEJNI PROJEKAT AMANDMANA

OSNOVI POLITICKE PLATFORME DEMOKRATSKE DECENTRALIZACIJE NA KOSOVU I METOHIJI I JACANJA SAMOUPRAVE LOKALNIH, NACIONALNIH I REGIONALNIH ZAJEDNICA

(POLAZECI OD: REZOLUCIJE SB 1244, UREDBE O SAMOUPRAVI OPSTINA NA KOSOVU UNMIK br. 2000-45) I UREDBE O USTAVNOM OKVIRU ZA PRIVREMENU SAMOUPRAVU NA KOSOVU UNMIK br. 2001-9.

PRILOZI:

PREDLOG UREDBE O IZMENAMA I DOPUNAMA UREDBE O SAMOUPRAVI OPSTINA NA KOSOVU, PREDLOG UREDBE O IZMENAMA I DOPUNAMA UREDBE O USTAVNOM OKVIRU ZA PRIVREMENU

PREDLOG UREDBE O INSTITUCIJAMA I PROCEDURAMA OSTVARIVANJA PRAVA NA SAMOORGANIZOVANJE I SAMOADMINISTRIRANJE ZAJEDNICA I NJIHOVIH PRIPADNIKA NA KOSOVU.

Rezime: Uspostavljanje i jačanje lokalne demokratije, preduslov je za trajnu stabilizaciju i uspesnu izgradnju institucija na Kosovu i Metohiji. To posebno podrazumeva jasnu i politicki strategiju i odlucne akcije usmerene, sa jedne strane, na decentralizaciju vlasti, a sa druge, na slozene procese samoorganizovanje, samoadministriranje, kao i izgradnje struktura i institucija demokratske samouprave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica.

Polazeci od toga, a u kontekstu realizacij projekta Izgradnja i razvoj lokalne samouprave na Kosovu i Metohiji, clanovi ekspertskeg tima YUCOM/FER - u sastavu Biljana Kovacevic-Vuco, predsednica, Komitet pravnika za ljudska prava (YUCOM), Beograd; dr Dusan Janjic, koordinator Foruma za etnicke odnose (FER), Beograd; prof. dr Stevan Lilic, profesor Pravnog fakulteta u Beogradu; mr Dejan Milenkovic, YUCOM; i Milan Simic, YUCOM (sekretar), sa saradnicima: Elisabeth Naucler, sef administracija Alandskih Ostrva, dr Dusan Celic, Pravni fakultet u Pristini, Vladimir Cucic i dr Srdjan Bogosavljevic, direktor SMMRI, izradili su dokument Osnove strategije koji se odnosi na:

a) decentralizaciju Kosova i Metohije, sa jedne i b) na jačanju samouprave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica. Pitanja koje se posebno obradjuju u okviru Osnova strategije odnose se na: lokalnu demokratiju; lokalnu samoupravu; nacionalne zajednice; regionalne zajednice; grad; Skupstinu Kosova, kao i na izradu Modela normativnog akta samouprave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica.

I. UVOD

I.1. Politicka i bezbednosna stabilnost. Politicka i bezbednosna stabilnost na Kosovu i Metohiji zahteva izgradnju stabilnih i kredibilnih socijalnih, politickih i pravnih institucija. Uspostavljanje i jačanje lokalne demokratije preduslov je za ostvarivanje ovih ciljeva.

Za promovisanje lokalne demokratije na Kosovu, osim decentralizacije "centralne" vlasti, neophodno je i uvodjenje i jačanje struktura i institucija samouprave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica, ali isto tako i uvodjenje i jačanje određenih funkcionalnih aspekata vodjenja javnih poslova (public policy) ne samo lokalnih zajednica (npr. opstina), vec i posebnih oblika sub-lokalnih (npr. mesna zajednica) i supra-lokalnih (npr. regionalna zajednica, grad) zajednica. Pri tome, mora se posebno uloziti napor ka stvaranju i odrzavanju uslova za promociju i implemenaciju principa multi-etnicnosti, multi-kulturalnosti i multi-konfesionalnosti, pre svega u odnosu na pripadnike nacionalnih zajednica.

Polazeci od relevantnih dokumenata, pre svega, Rezolucije 1244/99 Ujedinjenih nacija i Uredbe UMNİK-a br. 2001/9 o Ustavnom okviru za privremenu samoupravu na Kosovu, sa jedne strane, i politickih cinjenica kao sto su rezultati lokalnih izbora 2000. godine, odnosno rezultati izbora za Kosovsku samoupravu 2001. godine, sa druge, prozilazi da je u ovom trenutku pitanje decentralizacije vlasti, odnosno stvaranje uslova za izgradnju institucija samouprave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica, pitanje od izuzetnog znacaja koje se mora urgentno artikulirati i resiti. Znacaj lokalnih izbora 2000. godine bio je u tome sto su uspostavljene prve institucije lokalne samouprave na Kosovu nakon uspostavljanja privremene uprave UN. Medjutim, na ovim izborima nije ucestvovala srpska nacionalna zajednica. U skladu sa novim okolnostima i potrebama dalje izgradnje, za sada privremenih institucija na Kosovu, mora se odlucno krenuti u pravcu definisanju nove i neposredne uloge gradjana i nacionalnih zajednica i jačanja njihovog poverenja u lokalnu samoupravu kao oblik neposredne demokratije.

I.2. Decentralizacija i prenos vlasti. U danasnjoj situaciji treba realno projektovati i sinhronizovati proces prenosa vlasti, koja je na Kosovu sada centralizovana na nivou UMNİK-a, kako bi na lokalom nivou postojali "receptori" koji bi, osim organizacionih i funkcionalnih, imali i politicki i drustveni kapacitet i sposobnost da, pre svega, uspostave institucije lokalne samouprave, ali isto tako da podrže i promovisu opste i lokalne procese demokratizacije i neposredno ucesce gradjana u vodjenju javnih poslova i razvijanju svesti o odgovornost pojedinaca i zajednica - nezavisno od politicke, etnicke, kulturne ili konfesionalne provinijencije - za buducnost Kosova. U procesu decentralizacije i izgradnje institucija samouprave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica mora se uzvati cinjenica multi-etnicnosti i snazne etnicke distance koja postoji medju gradjanima na ovom podrucju. Zbog toga, resenja ovih pitanja moraju biti u funkciji jačanja medjusobnog poverenja.

Da bi se efikasno izvršila decentralizacija i započeo proces izgradnje samouprave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica u okviru privremene samouprave Kosova kao entiteta pod privremenom medjunarodnom upravom, potrebno je da se obezbede ubedljive bezbednosne, politicke, administrativne, ekonomske i kulturne garancije Albancima, ali i Srbima i drugim nacionalnim zajednicama na Kosovu. Polazeci od stava da su nacionalne zajednice integralni deo multietnickog drustva i aktivan cinilac verskog, kulturnog i jezickog pluralizma odnosno interkulturalizma na Kosovu, a i u Republici Srbiji, potrebno je da se zastiti i garantuje ostvarivanje prava i sloboda svih gradjana, a narocito pravo na nacionalnu posebnost pripadnika nacionalnih zajednica i to na nivou medjunarodnih standarda, narocito onih sadrzanih u: Povelji Ujedinjenih Nacija i Univerzalnoj deklaraciji o pravima coveka (1948); Medjunarodnim paktovima o ljudskim pravima (1966); Medjunarodnoj konvenciji o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (1966); Konvenciji UNESCO o borbi protiv diskriminacije u oblasti prosvete (1960); Konvenciji UN o pravima deteta (1989); Deklaraciji UN o pravima lica koja pripadaju nacionalnim ili etnickim, verskim i jezickim manjinama (1992); Okvirnoj konvenciji Saveta Evrope za zastitu nacionalnih manjina (1994); Evropskoj povelji o regionalnim i manjinskim jezicima (1992); Završnom aktu KEBS iz Helsinkija (1975), Zakljucnom dokumentu Madridskog sastanka (1983), Zakljucnom dokumentu Beckog sastanka (1989),

Dokumentu sa drugog sastanka Kopenhaganske konferencije o ljudskoj dimenziji KEBS (1990), Pariskoj povelji za novu Evropu (1990), Helsinskom dokumentu (1992) i drugim odgovarajucim dokumentima OEBS. Ovaj proces mora teći u skladu s Rezolucijom Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 (1999) od 10. juna 1999. godine i Ustavnim Okvirom za privremenu samoupravu, od 15. maja 2001. godine, ucesce medjunarodne zajednice, narocito UNMIK i KFOR u vršenju vlasti, odnosno obezbedjivanju mira i sigurnosti, aktivno angazovanje UNMIK, samoupravnih institucija Kosova i Srbija u obezbedjivanju medjunarodno priznatih ljudskih prava i sloboda, kao i u stvaranju posebnih ustanove delotovornog ucesca svih nacionalnih zajednica, kao dela miroljubivog i demokratskog drustva, u javnom zivotu Kosova i Republike Srbije. Rezultat je, dostizanje, korak po korak, visoki stepen demokratske samouprave Kosova, kao i stabilizacija regiona Jugo-istocne Evrope i uspostavljanje saradnje Beograda i Pristine, uz jaccanje regionalne saradnje Albanije, Crne Gore, Makedonije, Srbije i Kosova.

I.3. Normativni okvir. Konacno, pri koncipiranju radnog Modela normativnog akta ("nacrt zakona") o decentralizaciji i izgradnji samouprave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica na Kosovu i Metohiji, mora se operativno poci od Ustavnog okvira Privremene samouprave Kosova (UNMIK, 15. maj 2001).

II. LOKALNA ZAJEDNICA

II.1. Demokratska samouprava. Mirnim i demokratskim sredstvima, ukljucujuci i loklane referendume, uspostavljena efikasna lokalna samouprava, s jedne, i geografskim, ekonomskim, demografskim, kulturnim, istorijskim i etnickim karakteristikama primerena administrativna i teritorijalna organizacija Kosova, ukljucujuci i mogucu regionalizacija, s druge strane, su snazni instrumenata zastite prava i sloboda nacionalnih zajednica i njihovih pripadnika, garantovanih u poglavlju 4. Ustavnog okvira za privremenu samoupravu Kosova. Polazeci od realnih potreba razvoja demokratske samouprave, uspostavljanja i jaccanja medjuetnickog poverenja i saradnje, kao i ostvarivanja slova i duha Ustavnog okvira za privremenu samoupravu Kosova potrebno je, kroz dogovereni proces, razviti samoupravu lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica, ukljucujuci i samoupravu srpske nacionalne zajednice koja polazi od prava na samo-organizovanje i samo-administriranje. U realizaciji Strategije decentralizacije i izgradnji demokratske samouprave na Kosovu, bazicne jedinice lokalne samouprave bile bi: a) mesna zajednica i b) opstina.

II.2. Mesna zajednica. Osnovna jedinica privremene demokratske samouprave Kosova je mesna zajednica.

Mesna zajednica je oblik mesne samouprave koji se osniva za jedno naseljeno mesto, vise povezanih malih naselja ili za deo veceg naselja koje, u odnosu na ostale delove, cine zasebno razgranicenu manju celinu (npr. zaseok u ruralnim ili kvart u urbanim podrucjima). Mesna zajednica se osniva kao oblik neposrednog ucestvovanja gradjana u odlucivanju o lokalnim poslovima.

Inicijativu za osnivanje mesne zajednice mogu dati gradjana na zborovima, njihove organizacije i udruzenja, savet mesne zajednice, opstinska ili drugi organi i organizacije (odredjeni statutom opstine).

Organi mesne zajednice su:

- a) Zbor gradjana - kao oblik neposrednog ucesca u donosenju odluka (s tim sto bi se pojedine odluke donosile uz konsultaciju sa odgovarajucim vecem nacionalnih zajednica).
- b) Savet mesne zajednice, ciji se clanovi biraju na zboru gradjana).
- c) Lokalna kancelarija - kao izvrsni organ.

Mesna zajednica ima svojstvo pravnog lica.

Prilikom definisanja i preciziranja nadleznosti mesne zajednice neophodna je posebna saradnja sa UNMIK-om kako bi tacno i precizno bilo odredjeno koji se poslovi trajno prenose ili privremeno poveravaju na vršenje mesnoj zajednici. Tako bi se definisali poslovi koji ulaze u delokrug trajno prenetih nadleznosti na mesne zajednice, od poslova koji ulaze u delokrug ad-hoc poverenih nadleznosti mesnoj zajednici. Ovo iz razloga sto ne treba iskljuciti mogucnost da drugi (npr. visi) nivoi lokalne samouprave (npr. opstina) mogu mesnoj zajednici poveriti obavljanje pojedinih poslova iz sopstvenog samoupravnog (npr. opstinskog) delokruga, a koji su od neposrednog ili svakodnevnog uticaja na zivot i rad gradjana na podrucju neke mesne zajednice. Za poslove iz prenetog i poverenog delokruga, sredstva bi se obezbedjivala iz budzeta opstine.

II.3. Opstina. Opstina je jedinica lokalne samouprave koja se, po pravilu, osniva za podrucje vise naseljenih mesta koja predstavljaju prirodnu, ekonomsku i drustvenu celinu i koja su povezana zajednickim interesima stanovnistva.

Opstina ima svojstvo pravnog lica.

Statutom opstine blize se uređuju pitanja ovlasćenja i nacin rada organa opstine, oblici neposrednog odlucivanja gradjana o poslovima od lokalnog znacaja, osnivanje i rad mesnih zajednica, oblici saradnje sa drugim opstinama, udruzivanje u sire regionalne zajednice i druga pitanja. Osim toga, statutom opstine uredila bi se i pitanje koji poslovi spadaju u izvorni, a koji u trajno preneti, odnosno privremeno povereni delokrug rada i nadleznost.

II.4. Prenete nadležnosti i povereni poslovi.

Prenosenje nadležnosti i poveravanje poslova Privremene lokalne samouprave Kosova na opštine značajan je faktor decentralizacije i dekoncentracije, posebno što bi jedan deo UMNİK-ovih nadležnosti mogao biti prenet na opštine kao jedinice lokalne samouprave.

a) Trajno prenete nadležnosti na opštine bili bi:

- obrazovanje organa, organizacija i službi za potrebe opštine i uređivanje njihove organizacije i rada;
- osnivanje ustanova i organizacije u oblasti obrazovanja, zdravstva i socijalnih službi, dece zaštite, fizičke kulture i sporta kojim bi bile zadovoljene potrebe za opštini i stručnim obrazovanjem, kulturom i umetnošću, potrebama zaštite jezika zajednica, razvoja zdravstva i socijalnih službi na teritoriji opštine i dr;
- staranje o zaštiti čovekove okoline i unapređenju turizma i transporta;
- donošenje planova i programa razvoja i urbanističkih planova kao i akata njihovog sprovođenja;
- uređenje i obezbeđenje razvoja komunalnih delatnosti
- saradnja u ostvarivanju i kontroli poreske politike
- staranje o organizaciji opštinskih (lokalnih) sudova i njegovom delovanju i
- unapređenje sastava i delovanja lokalne policije.

b) Povereni poslovi su poslovi iz okvira prava i dužnosti Privremene lokalne samouprave Kosova koji se poveravaju opštini na vršenje. Poveravanje ovih poslova može se vršiti u interesu efikasnijeg i racionalnijeg ostvarivanja prava i dužnosti građana i zadovoljavanja potreba od neposrednog interesa za lokalno stanovništvo.

II.5. Lokalna policija. Za održavanje javnog reda i mira na području opštine, od izuzetnog je značaja postojanje lokalne (multi-etničke) policije. Lokalna policija bi obavljala određene poslove od interesa za lokalnu zajednicu, a naročito održavala javni red i mir, komunalni red, zatim obavljala regulaciju lokalnog saobraćaja, zaštitu od požara i obezbeđenje imovine i objekata. U cilju realizacije procesa pomirenja i jačanja međusobnog poverenja, u opštinama koje imaju više od 2% multietničkog stanovništva, lokalna policija bila bi i sama multietnička, .

Organi opštine su:

- Skupština opštine - kao predstavničko telo građana u opštini.
- Opštinska vlada - izvršni organ opštine.

U opštinama kojima više od 2% čine pripadnici nacionalnih zajednica, Skupština opštine bila bi dvodoma i činila bi je: a) opštinsko Veće građana lokalne samouprave i b) opštinsko Veće mesnih i nacionalnih zajednica.

Nacionalne zajednice bi morale imati i zadovoljavajući (odgovarajući) procenat ucesca u opštinskoj Vladi, upravi, javnim preduzećima i ustanovama. Organi opština u svom radu i odlučivanju bili bi dužni da u vezi sa pitanjima od značaja za slobode i prava pripadnika nacionalnih zajednica konsultuju Veka nacionalnih Zajednica (na primer prilikom imenovanja školskih odbora i drugim sličnim slučajevima).

III. NACIONALNA ZAJEDNICA

III.1. Demokratski izbori. Institucije samoorganizovanja i samoadministriranja, odnosno samouprave nacionalnih zajednica bile bi uspostavljene na osnovu demokratskih izbora. Na ovim izborima, sprovedenim u svakoj od nacionalnih zajednica pod kontrolom OEBS, bili bi izabrani predstavnici nacionalnih zajednica za tela nacionalnih zajednica koje bi delovala pored oblasti oblastima utvrđenih u poglavlju 4. Ustavnog okvira za privremenu samoupravu Kosova i u drugim oblastima od značaja za ostvarivanje:

- prava na samoorganizovanje i samoadministriranje;
- prava na službenu upotrebu maternjeg jezika;
- prava na korišćenje nacionalne zastave i drugih simbola;
- sistem obrazovanja, kulture, informisanja i sporta, vodeći računa o vrednostima i potrebama dotične nacionalne zajednice;
- proporcionalna zastupljenost u komandnom kadru u profesionalnim vojnim i policijskim jedinicama, kao i u drugim javnim službama;
- pravo na ubiranje samodoprinosa radi samofinansiranja uz pravo na finansijsku pomoć iz budžeta Kosova;
- pravo na međunarodnu saradnju, a u okviru nadležnosti privremene samouprave Kosova.

III. 2. Politicko-pravni osnov. Sa pravnog i politickog stanovišta, polazište za ostvarivanje proklamovanih ciljeva je obrazovni oblik samouprave nacionalnih zajednica, s tim što bi osnovni oblici ovog organizovanja bili: a) Veće nacionalne zajednice i b) Savez nacionalne zajednice.

Uspostavljanje ovih tela omogućava vertikalno i horizontalno povezivanje pripadnika nacionalne zajednice, odnosno nacionalnih, manjinskih samouprava. Takvo rešenje je primereno nacelu decentralizacije demokratske vlasti kao i poimanju autonomije koje je prihvaćeno u Rezoluciji Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 (1999) i Ustavnom

Okviru za privremenu samoupravu Kosova. Ovakvom autonomijom jaca se znacaj oblast civilnog drustva, a gradjanima - pripadnicima manjinske zajednice - omogucava se da vrse svoja prava i slobode.

III.3. Vece nacionalne zajednice. Nacionalna zajednica moze da osniva Vece nacionalne zajednice kao javna tela nacionalne samouprave. Vece se osniva za teritoriju naselja (mesne zajednice), opstine ili grada.

Vece ima svojstvo pravnog lice. Ono se osniva i registruje pod istim uslovima pod kojima i druge drustvene organizacije i udruzenja gradjana.

Vece donosi svoj statut kojim se, u skladu sa Ustavnim okvirom za privremenu samouparvu, odgovarajucim normativnim ili drugim aktima, precizira izmedju ostalog i:

- naziv, sediste i simbol Veca;
- nadležnost Veca i nacin njegovog delovanja;
- organizacija Veca (vrste, sastav i ovlasčenja glavnih i pomocnih organa i radnih tela);
- nacin izbora za sve organe i tela;
- nacin finansiranja Veca i raspolaganja sredstvima i materijalnim dobrima;
- organizovanje, finansiranje i nacin rada prosvetnih, kulturnih i drugih ustanova koja osniva Vece;
- druga pitanja (lokalni praznici nacionalne zajednice, priznanja koja dodeljuje Vece nacionalne zajednice i sl.).

Nadležnost Veca je a) da predstavlja nacionalnu zajednicu i b) da bira ili organizuje izbore za predstavnike nacionalnih zajednica u telima predvidjenim zakonom ili odgovarajucim aktima.

Vece ucestvuje u kreiranju politike, u donosenju i sprovedjenju odluka iz sledecih oblasti:

- opste i strucno obrazovanje;
- kulturu i umetnost;
- upotrebu jezika nacionalne zajednice;
- zastitu covekove okoline;
- lokalno planiranje;
- usmeravanje komunalne i stambene politike lokalne zajednice;
- brigu o prirodnim resursima;
- ekonomski razvoj lokalne zajednice;
- razvoj zdravstva i socijalnih sluzbi u lokalnoj zajednici;
- saradnja u ostvarivanju i kontroli poreske politike;
- unapredjenje turizma i transporta; staranje o oraganizaciji sudstva i njegovom delovanju u skladu s zakonom;
- unapredjenje sastava i delovanja lokalne policije.

Na teritoriji jedne opstine ili jednog grada moze postojati samo jedno Vece iste nacionalne zajednice.

III.4. Savez nacionalne zajednice. Veca nacionalne zajednice mogu se na nivou regionalno zajednice i (ili) Kosova udruziti u Savez nacionalne zajednice.

Savez nacionalne zajednice je pravno lice koje se osniva i registruje pod istim uslovima pod kojima i druge drustvene organizacije i udruzenja gradjana.

Na nivou Kosova, odnosno regionalne zajednice moze postojati samo jedan Savez iste nacionalne zajednice.

III.5. Regionalna saradnja. S obzirom da su teritorijalna i nacionalna pitanja u jugoistocnoj Evropi tesno povezana, a i da svako od njih ima svoje lokalne ali i regionalne reperkusije, potrebno je da se Albancima i Srbima obezbedi sigurnost slobodne medjualbanske i medjusrpske saradnje i integracije, uz poptuno postovanje postojećih drzavnih granica odnosno uz garantovanje drzavnog terirorijalnog integriteta.

U mirovnom procesu jacanja regionalne stabilnosti i saradnje svoje odgovornosti imaju Srbija i Kosovo, Crna Gora, Makedonija i Albanija. Prvi cilj ove saradnje je da se stvore zajednicki instrumenti regionalne bezbednosti i da se ceo region ukljuci u Partnerstvo za mir.

Strateski, dugorocni razvojni interesi Srbije i drugih zemalja Regiona, a to su:

- Ukidanje dominacije svake ekspanzionisticke vlasti i "velikonacionalnih" ambicije;
- Kontrola i marginalizacija destabilizujucih politickih i etnickih problema i sukoba koji decenijama iscrpljuju ljudske i materijalne resurse Regiona;
- Olaskavanje, kroz realizaciju konkretnih projekata u okviru Pakta stabilnosti i programa SECI, unutar-regionalnu integraciju, i, kroz proces stabilizacije i asocijacije, ukljucivanje u EU.

Kratkorocni i srednjeročni interesi regionalne saradnje su:

- Stabilizacija i demokratizacija Kosova i sprecavanje novih sukoba.

- Poboljšanje položaja nacionalnih zajednica i zaštita prava i sloboda njihovih pripadnika, razvoj kulturne, informacione i ekonomske saradnje unutar multietničkog društva kao celine, u okviru nacionalnih zajednica, u okviru etniciteta razdvojenih državnim granicama i među različitim etnicitetima Regiona.

- Uspostavljanje zajedničkih standarda u pogledu državljanstva, zaštite ljudskih i manjinskih prava.
- Kontrola migracionih kretanja, nezakonitog rada (na primer, uvođenjem kontrole na granicama uz istovremeno lakše kretanje onih koji imaju dozvole boravka na bazi rada) i statusa izbeglica.
- Suzbijanje terorizma i organizovanog kriminala.

IV. REGIONALNA ZAJEDNICA

IV.1. Regionalna zajednica. Regionalna zajednica je zajednica opština kao institucionalni oblik ostvarivanja prava na samoupravu. Pravo na ostvarivanje samouprave je potencijalno pravo koje nosioci ovog prava koriste ukoliko to žele i ukoliko ispunе određene uslove koje bi mogli proizaci iz Ustavnog okvira za privremenu samoupravu na Kosovu. Regionalne zajednice su instrument integracije i osnovni oblik zaštite protiv etnicke podele Kosova i Metohije. To bi značilo da je regionalno samoorganizovanje pravo, ali ne i obaveza.

Okvir ili odgovarajući akti utvrđuju sledeća pitanja: ko su nosioci prava na regionalno samoorganizovanje, postupak ostvarivanja prava, nadležnosti i ovlašćenja regionalne zajednice, pravne akte koje donose regionalne zajednice, organi regionalne zajednice, odnosi regiona sa centralnom vlašcu i finansiranje regiona.

Nosioci prava na regionalno samoorganizovanje treba da budu one susedne opštine odnosno građani tih opština, koji zbog međusobne povezanosti uslovljene ekonomskim, saobraćajnim, geografskim, istorijskim, kulturnim i tradicionalnim vezama smatraju da određene poslove mogu da obavljaju efikasnije zajedno, a ne odvojeno ili preko centralnih organa vlasti. Znači, nosioci prava na regionalno organizovanje su zajednice opština.

Uspostavljanje, određivanje teritorije, definisanje funkcija kao i drugih pitanja od značaja za regionalnu zajednicu biće određeni aktom nadležne vlasti. Odgovarajućim aktom nadležne vlasti bio bi utvrđen minimalni broj opština i (ili) stanovnika opština koji mogu formirati jedan region. Okvirom ili drugim odgovarajućim aktom bili bi predviđeni uslovi i postupak eventualnih promena granica regiona.

IV.2. Nadležnost regionalne zajednice. Odgovarajućim aktima nadležne vlasti određuje se nadležnost centralne vlasti, kao i nadležnost opština. Druga područja nadležnosti, obim nadležnosti kao i vrste ovlašćenja koja su Odgovarajućim aktom taksativno nabrojana u kompetenciji su regionalne zajednice.

Imajući u vidu različiti stepen razvijenosti pojedinih delova Kosova, kao i različite razloge za ostvarivanje regionalnog samoorganizovanja (mogu pretegnuti kulturno-istorijski nad ekonomskim razlozima i obrnuto) budućim regionalnim zajednicama trebalo bi da bude ostavljeno da iz ponudjenog kataloga preuzmu nadležnosti koje im odgovaraju, što regionu, svaki pojedinačno, utvrđuju svojim statutima. Preuzimanje novih nadležnosti sa spiska mogućih smatra se kao donošenje novog statuta i cela procedura proširivanja nadležnosti (ili smanjivanja) odvija se na način na koji se usvaja statut.

Odgovarajućim aktom nadležne vlasti se zapravo određuje do kog stepena u samoorganizovanju mogu da idu regionu. Na ovaj način postize se fleksibilnost, kao i raznovrsnost tipova regionalnih zajednica.

Regionalna zajednica bi imali nadležnost u sledećim oblastima:

- utvrđivanju regionalnih organa i službi;
- utvrđivanje izvora prihoda;
- upravljanje regionalnom imovinom;
- industrija regionalnog značaja;
- poljoprivreda, stocarstvo i sumarstvo;
- regionalni putevi, mostovi, rečni tokovi, lov, ribolov, melioracija i navodnjavanje;
- regionalni drumski, rečni i eventualno Zeleznicki saobraćaj;
- regionalno planiranje i uređivanje prostora;
- javni radovi regionalnog značaja;
- zdravstvena služba regionalnog značaja;
- prosveta i kultura regionalnog značaja i
- regionalna policija
- regionalni, drugostepeni sudovi.

IV.3. Ovlašćenja i pravni akti. Regionalne zajednice treba da raspolazu normativnim, izvršnim, upravnim ovlašćenjima uz mogućnost sudskih ovlašćenja.

U domenu svojih izvornih (isključivih) zakonodavnih ovlašćenja zakonski akti koje donosi regionalne zajednice podlezu ustavnoj kontroli od strane posebnog veća Vrhovnog suda Kosova (special panel).

U domenu u kome regioni donose zakone u cilju izvršavanja državnih zakona (situacija kada im centralna vlast delegira ovlašćenja regulisanja pojedinog pitanja ili kada putem okvirnih zakona dodeljuje pravo blizeg regulisanja neke materije) takvi akti regiona podlezu i kontroli zakonitosti koju vrsi Ustavni sud Kosova.

U domenu u kome se vrsi delegacija izvršnih i upravnih ovlašćenja pravo centralne kontrole zadržavaju centralni organi.

Za sve druge akte koje donose organi regionalnih zajednica primenjuju se uobicajeni nacini sudske i druge kontrole.

IV.4. Organi regionalne zajednice. Organi regionalne zajednice su skupština, vlada, organi uprave, sa mogućnošću formiranja sudova. Regionalne zajednice mogu osnivati i druge organe, tela i komisije koji su im potrebni u vršenju njihovih nadležnosti.

a) Skupštinu regionalne zajednice biraju građani sa pravom glasa na teritorije regiona. Postupak izbora utvrđuje se zakonom skupština regiona.

b) Izbor vlade, organa uprave, drugih organa i tela, kao i njihova nadležnost utvrđuju se zakonom regiona.

Regioni su dužni da se drže osnovnih načela i principa izbora vlasti utvrđenih Okvirom i odgovarajućim aktima.

IV.5. Odnosi sa organima Privremene samouprave na Kosovu. Odnosi između regionalne zajednice i centralne vlasti ogledaju se u: a) učešću regionalne zajednice u organima Privremene samouprave; b) principu jedinstva i c) principu solidarnosti.

Formiranje regionalnih zajednica u procesu decentralizacije mora biti u skladu sa Ustavnim okvirom. Ovaj princip odnosi se i na decentralizaciju pravnih izvora. Specijalni predstavnik može doneti poseban akt o verifikaciji.

Ovo se potvrđuje sledećim rešenjima:

- statut regiona potvrđuje Skupština Kosova, s tim dok se ne steknu uslovi da statut potvrdi Skupštine Kosova kao organ samouprave to spada u nadležnost Specijalnog predstavnika UN za Kosovo;
- Kontrolu saglasnosti statuta regionalnih zajednica sa odredbama Ustavnog okvira vrsi Posebno veće Vrhovnog suda Kosova.
- opšti akti (regulative) koje su u isključivoj nadležnosti regiona moraju biti u saglasnosti sa aktima nadležne vlasti i podlezu kontroli Posebnog veća Vrhovnog suda Kosova;
- princip supsidijarnosti u primeni propisa u slučaju postojanja regionalnog i centralnog propisa prednost u primeni ima regionalni propis. Međutim u slučaju sukoba između propisa regionalne vlasti i propisa centralne vlasti, primenjivace se propis centralne vlasti do odluke posebnog veća Vrhovnog suda Kosova;
- pravni položaj građana mora biti jedinstveno regulisan za teritoriju celog Kosova i nijedna regionalna zajednica ne može donositi propis niti njegov organ sprovesti mere u vršenju svojih nadležnosti kojima bi se ograničavale slobode i prava građana utvrđene Okvirom ili odgovarajućim aktima, a posebno one slobode koje se odnose na slobodu kretanja, nastanjivanja i zaposlenja i imovinskih prava;
- uvodi se postupak harmonizacije pravnih propisa regionalnih zajednica putem donošenja zakona kojima će se utvrditi neophodna načela za uskladjivanje propisa regionalnih zajednica u materiji iz njegove nadležnosti. Neophodnost primene postupka harmonizacije utvrđuje Skupština Kosova glasanjem u oba doma posebno, pri čemu je potrebno postići apsolutnu većinu u oba doma;
- regioni mogu međusobnu saradnju urediti sporazumom ;
- federalizacija regionalnih zajednica ni u kom slučaju nije dozvoljena a svi sporazumi o saradnji između regiona (izuzev onih koji se odnose na upravljanje i rad sopstvenih službi) podleže potvrdi od strane Skupštine Kosova na isti način kao i postupak harmonizacije;
- nijedno svoje pravo regionalna zajednica ne može vrsiti na štetu drugog regiona;
- centralna vlast raspolaze pravom neposredne intervencije u cilju ocivanja jedinstva Privremene samouprave na Kosovu i jedinstva pravnog poretka, zaštite prava drugih regionalnih zajednica i radi zaštite opsteg interesa. Odluku o postojanju takve potrebe donosi Skupština Kosova apsolutnom većinom glasova u oba doma.

IV.6. Princip solidarnosti. Princip solidarnosti je ustavni princip koji proizilazi iz principa jedinstva države i principa jednakosti i pravčnosti. Neophodnost uvođenja principa solidarnosti nametnuta je činjenicom nejednakog nivoa razvijenosti delova Kosova. Na ovaj način sprečava se formiranje regionalne zajednice na osnovama regionalnog egoizma. Radi ostvarenja ovog principa trebao bi biti uveden Fond za ujednačen razvoj regiona i Savet za društveno i ekonomsko planiranje opsteg karaktera.

IV.7. Finansiranje regiona. Okvirima ili odgovarajućim aktima utvrđuju se sopstveni izvori finansiranja regionalnih zajednica. To bi bili oni izvori koje im delimično ili potpuno prepuste centralna vlast, sopstveni izvori prihoda, kao i sredstva iz Fonda za ujednačen razvoj. U regulisanju ovog pitanja neophodno je voditi računa da regioni sopstvene izvore prihoda ne utvrđuju novim oporezivanjem građana, jer bi onda cenu političke autonomije platili građani.

IV.8. Regionalne zajednice preko Doma regionalnih, nacionalnih i lokalnih zajednica obezbedile bi svoje učešće u organima Privremene samouprave na Kosovu.

Nastavice se...

U selu Besinje kod Pristine

NOVI NAPAD NA KUCU ZIVANOVICA

Pristina, 12. oktobra

Prethodne noci nesto posle dva sata nepoznati Albanci pucali su na kucu Spasenije i Borivoja Zivanovica u selu Besinje u opštini Pristina. Kuca se nalazi kraj magistralnog puta Podujevo - Pristina. U napadu nije bilo povredjenih, ali u prethodnom napadu koji se dogodio pre petnaestak dana bio je ranjen Borivoje i mladic bugarske nacionalnosti, porodicni prijatelj Zivanovica koji se zadesio kod njih.

U nekoliko porodicnih kuca Zivanovica, koje su prve srpske kuce iz pravca Merdara, do dolaska KFORa zivelo je 30 clanova porodice Zivanovic, a sada samo cetiri.

Vec duze Zivanovice ne posecuju ni patrole KFORa koje su od 1999. godine do prosle godine to redovno cinile.

Stanovnici ovog mesovitog sela, u kome osim Zivanovica zive iskljucivo Albanci, Srbi se krecu na sopstveni rizik.

B. R.

Sanda Raskovic - Ivic, komesar za izbeglice

DRZAVA OD RASELJENIH LICA PRAVI TAOCE

NIS (*FoNet*), 11. oktobar 2002.

- Republicki komesar za izbeglice Sanda Raskovic - Ivic izjavila je da je "nemoralno" da drzava od raseljenih lica pravi taoce, tako sto stalno insistira na njihovom povratku, a da im, u medjuvremenu, ne pruza nikakvu mogucnost da u Srbiji nadju trajna resenja.

- Evo ide vec cetvrta zima njihovog egzila i oni moraju da misle i o sebi i o svojoj deci, umesto da cekaju nesto sto je neizvesno kada ce se desiti, mislim pre svega na njihov povratak. Nemoralno je da ostavimo ljude da cekaju 10 godina, pa da im posle toga kazemo - rezultati nisu bili dobri i hajde da sada trazimo novo resenje, rekla je Raskovic - Ivic. Posle jucerasnjeg razgovora sa direktorom Biroa za humanitarnu pomoc Evropske unije Konstancom Adinolfi, na kojem je ponovljeno da ce se ova organizacija delimicno povuci sa ovih prostora, ona je prenela da je Adinolfi najzabrinutija za sudbinu raseljenih lica i za pronalazenje trajnog resenja za ta lica.

Bar neka pomoc

Republicki komesar za izbeglice je naglasila da je Biro za humanitarnu pomoc Evropske unije i dalje zainteresovan za finansiranje projekata hrane, paketa sa gradjevinским materijalom, kao i za finansiranje malih projekata poslovnog tipa. Biro ce se znacajno povuci sa ovih prostora, ali ne i u potpunosti. Adinolfi je, medjutim, najzabrinutija za položaj raseljenih Srba sa Kosova i Metohije i ona je obecala da ce, sa svoje strane, lobirati za neka trajna resenja, bilo da se radi o lokalnoj integraciji ili nekom drugom resenju, saopstila je Raskovic.

Ona je najavila intenzivniju reviziju kolektivnih centara, objasnjavajuci da ce ljudi koji su u njima smesteni, a imaju prihod dovoljan da pokrije potrosacku korpu za cetvoroclanu porodicu, biti zamoljeni da do proleca napuste kolektivne centre i nadju drugo resenje.

Raskovic Ivic je precizirala da se to odnosi na ljude koji imaju visoke penzije ili imaju prihode koji prevazilaze potrosacku korpu, kao i na one za koje je utvrdjeno da su usli u posed svoje imovine u Bosni ili Hrvatskoj, pa su je otudjili ili je tamo iznajmljuju.

Ona je jos rekla da bi, posle najavljenog smanjivanja humanitarne pomoci, Srbija morala da se osloni na sopstvene snage i da pronadje trajna resenja za izbegla i raseljena lica.

Diter Skodovski, komandant Multinacionalne brigade sektora Jug sa sedistem u Prizrenu

SMANJUJE SE BROJ NATO VOJNIKA NA KOSOVU

Prizren - Nemacki general Volf Diter Skodovski, komandant Multinacionalne brigade sektora Jug sa sedistem u Prizrenu, potvrdio je za Danas odluku iz Brisela o spajanju juzne i zapadne brigade KFOR koje ce biti pod njegovom komandom. Sluzbeno objedinjavanje usledice 12. novembra u novu zajednicku Multinacionalnu brigadu Jugo-zapad koja ce i dalje patrolirati i kontrolisati kontrolne tacke na granici.

- Za zitelje bezbednosna situacija ostaje nepromenjena. Ostaju iste vojne zone odgovornosti, zitelji ne moraju da se navikavaju na nesto novo. I dalje ce vidjati poznata lica, iste uniforme i cuti iste jezike - rekao je general Skodovski. Sjedinjavanje dva sektora uslovice redukciju nemackih i italijanskih vojnika za po jednu jedinicu. - Multinacionalna brigada Jugo-zapad brojace oko 10 hiljada vojnika upotpunjene fleksibilnoscu na celom prostoru koji pokrivamo. Na planu preuzetih zadataka ove dve brigade u poredjenju sa ranijim zadacima i odgovornostima nece biti bitnijih promenena - rekao je Skodovski. Nemacki kontingent u sastavu KFORa smanjuje se za 634 vojnika, sto znaci da ce u sadasnjoj MNB sektora Jug ukupno ostati 5.468 vojnika. Pored Nemaca, MNB ce ciniti i pripadnici iz Turske, Austrije, Bugarske, Svajcarske, Azerbejdžana i Italije koji ce brojati ukupno 4.600 vojnika. Smanjenjem broja nemackih vojnika, menja se uloga svajcarskog kontingenta. Oni ce ubuduće, posto su postali clanice UN, obavljati sve vojne obaveze i nece vise biti neutralni-pojasnio je general Skodovski.

Prema njegovim recima vojni kampovi FENIDz kod Orahovca i Kazablanka kod Suve Reke do proleca ce, polako, "nestati", ali ne veruje u objedinjavanje ostalih MNB iz sastava KFOR. - Ovo pitanje zavisi od vodećih nacija angazovanih u NATO, ali odmah se znalo da se Amarikanci nece spojiti ni sa kim. Mi i Italijani nasli smo zajednicki interes i doslo je do objedinjavanja komande-kaze Volf Diter Skodovski.

Raif Kasi

TRI GODINE U KUCNOM PRITVORU

Prizren, 11. oktobra (**Beta**)

"Gospodin Milos Nekic je od 1999. godine zabarikadiran u svojoj kuci i nema mogucnosti da je napusti ni zbog najosnovnijih razloga. Da li vi, stanovnici Prizrena, smatrate da starcu od 73 godine ne moze biti dozvoljeno da ima normalan zivot u vasem gradu ukoliko nije iste etnicke pripadnosti kao vi", upitao je kosovski ombudsman Marek Novicki Albance koji vec tri godine ne dozvoljavaju ovom starcu da napusti svoju kucu u centru Prizrena.

Kuca Milosa Nekica, u strogom centru Prizrena, opasana je zidom visokim oko dva metra. Na njegovom vrhu nalaze se koturovi bodljikave zice koju su postavili nemacki vojnici u sastavu KFORa kako bi ga, koliko-toliko, spasli od napada ekstremnih Albanaca.

"Postoji veliki apetit za mojim imanjem. Svakodnevno mi se javljaju potencijalni kupci. Ali, ja sam napisao: 'Ne prodajem kucu'. Necu je prodati ni po cenu zivota, to sam cak rekao jednom nemackom oficiru", kaze starac.

Nekic navodi da ga je nedavno posetio Adem Demaci, borac za ljudska prava. Demaci je tada snimio emisiju o Nekicu, a ona je potom emitovana na kosovskoj radio-televiziji. Nakon toga, kako kaze Nekic, smanjeni su napadi na njega.

Zabarikadirana vrata

Broj na Nekicevoj kuci je precrtan. Naspram kuce nalazi se srednja medicinska skola koja se do rata 1999. godine zvala "Mladen Ugarevic". Sad je njeno ime "Prizrenska liga". U toj skoli je nekada radio Nekic kao nastavnik srpskog jezika.

Kuca mu je paljena tri puta. Njen krov gotovo potpuno je unisten, iako su mu pripadnici Kfora pomagali da ga popravi.

Ulazna vrata su masivna i drvena. Na njima se vide pokusaji nasilnog ulaska.

Nekic iz kuce ne izlazi od 1999. godine kada su se, posle tromesecnog rata, jugoslovenske snage povukle sa Kosova, a u tu pokrajinu usle jedinice KFORa. Goste docekuje sa smeskom, ali obazrivo gleda da li pored novinara ima jos nekog u dvoristu. Potom brzo zatvara ulazna vrata koja su sa untrasnje strane zatvorena rezom, a onda i velikim gvozdanim bravama. U slucaju da i to otkaze, starac je vrata podupro sa tri velike drvene grede i cak 14 manjih betonskih blokova. Na vratima se jos vidi otisak cipele od, kako kaze Nekic, provalnika koji je odmah nakon dolaska NATO trupa hteo da udje u kucu.

"Nigde nisam izasao tri pune godine. Napravio sam dnevni raspored. Izjutra pospremim kucu. Nakon toga spremam jelo za rucak i veceru. Sam umesim hleb. Ako me mrzi ili ako izgubim interes za hranom, onda ni ne jedem. Svezu hranu dobijam jednom u 15 dana i to mi, zajedno sa lekovima i ostalim potrepsinama, donosi Dragica Petrovic. Zatim nesto radim oko kuce, to sto mogu i koliko mogu. Sisam se ukoliko sam zarastao, krpim odecu ili obucu. Nakon toga citam, pisem dnevnik ili preko tranzistora slusam vesti i tako vise od tri godine", kaze Nekic.

On kaze da nema problema sa Albancima, jer "medju njima ima dobrih prijatelja", vec sa odredenom grupom ekstremista. Starac ne moze precizno da odgovori na pitanje zasto misli da je izlozen tolikim napadima:

"Napominjem da sam kao stari Prizrenac uvek bio u dobrim odnosima sa sugradjanima svih etnickih grupa. Medju Albancima imam poznanike i prijatelje, sa nekima je to nasledjeno i od roditelja. Nisam se nikada bavio politikom, bio clan bilo koje partije, niti na kakvoj funkciji. Ruke i srce su mi cisti. Bozjom pomoci i solidarnoscju dobrih ljudi uz staracko srce koje jos ne preskace, do sada sam opstao", navodi Nekic.

Prozor u svet

I pored svega, Nekic deluje dosta krepko i dosta je vitalan s obzirom na godine i okolnosti u kojima zivi. Zeli da svaki detalj podrobnije objasni svojim retkim gostima. Svaku izjavu novinarima ima zapisanu u dva primerka. Dnevnik vodi uredno od prvog dana dolaska NATO trupa. U tri betonska bloka ispred kuce posadio je cvece. Uvek je sveze obrijan i kada telefonira to cini telegrafski, kratko i jasno, pripremvsi svoje zahteve pre toga. "Nemam para za telefon a on mi je, osim tranzistora, jedini prozor u svet".

Nekic zivi od penzije koju je zaradio kao nastavnik i od socijalne pomoci od tridesetak evra. Pripadnici KFORa mu retko navracaju. Kaze da mu je najteze palo kada je jedna predstavница Medjunarodnog Crvenog krsta iz Svajcarske pokusala da ga, preko lokalnog pravoslavnog svestenika, ubedi da napusti svoj dom i iseli se.

Na pitanje kako moze sve to da izdrzi, ponosno kaze: "Poticem iz veoma ugledne familije. Cetvoro Nekica su u Prizrenu ostavili neizbrisiv trag i ja necu da to prokockam. Kada su moju rodjaku Dragicu Nekic nemacki fasisti za vreme Drugog svetskog rata vesali u centru Prizrena, ponosno je rekla da se toga ne plasi. Sa majcine strane Branislav Ban Bozovic prosao je sve faze Narodnooslobodilackog rata, od rudarske cete u Starom Trgu do Prve proleterske brigade. Rat je završio sa cinom, bavio se knjizevnoscju i napisao scenario za film".

Nekic je prakticno jedini Srbin koji u Prizrenu zivi u kucnom pritvoru. Iz tog grada je 1999. godine otislo nekoliko hiljada Srba. Sada ih je ostalo svega njih nekoliko desetina. Sve veci broj slobodno izlazi i krece se gradom. Ni ispred pravoslavne Bogoslovijske vise ne strazare nemacki vojnici. Dragica Petrovic, koja obilazi Nekica i donosi mu hranu, tvrdi da sa svojom komsinicom Verom Jevtic slobodno seta gradom i da nemaju problema sa Albancima.

"Pojedinci su nam smetali na pocetku, ali je to odavno iza nas. Mnogi Albanci, da ne govorim o ostalima, nude nam pomoc. Radila sam u Domu zdravlja i bivse kolege mi uvek pomognu kada mi ustreba njihova pomoc. Nedavno sam pala i slomila ruku. Odmah su me medicinski zbrinuli i jos pomazu posto nisam ozdravila", kaze Dragica koja zivi u prizrenskom naselju Potkaljaji sa jos devetoro preostalih Srba.

"Mozda i Nekic ne bi imao problema, ali on misli da nije tako. Ja, kada mogu i imam slobodnog vremena, odem do njega, odnesem mu lekove, svezu hranu ili druge potrepsine. Najpre se dogovorimo telefonom kako bi mi u odredjeno vreme otvorio vrata, jer u suprotnom nikome ne otvara vrata", kaze Dragica. Medjutim, ni ona ne zeli ili ne zna da odgovori zasto je bas Nekic izlozen napadima ekstremista.

U kaficu koji je nedaleko od Nekiceve kuće sedi mnogo mladih. Neki od njih pristaju da govore i o Nekicevoj sudbini.

"Svi oni Srbi koji su uprljali ruke albanskom krvlju, nema im mesta ovde na Kosovu. Ostali, iako je meni u familiji

poginulo troje ukucana, mogu slobodno da zive sa nama. Moraju, medjutim, da znaju da je ovde sada nova realnost i mi Albanci smo vecina i to se mora postovati. Ja prolazim stalno ovom ulicom, ali osim bodljikavih zica, nisam primetio da neko smeta doticnom gospodinu", kaze Ljuan Gasi, pokazujuci glavom u pravcu Nekiceve kuce.

Slicno misle i jos troje njegovih vrsnjaka, ali odbijaju da im se pominju imena u medijima jer, kako kazu, "nikad se ne zna".

Portparol Skupstine opstine Prizren Fatmir Pireci kaze da je cilj Albanaca da izgrade civilno drustvo i stvore klimu sigurnosti za svakog gradjanina bez obzira na nacionalnost. "Svakodnevno u Prizrenu vidjam jedan broj Srba koji se slobodno krece gradom. Uostalom, ovo je period tranzicije, a zna se da je i predsednik opstine pod 24-casovnom pratnjom UNMIK policije", kaze Pireci na pitanje o Nekicevoj sudbini.

Grim Viliams, zamenik civilnog administratora za Prizren, kaze da na Kosovu postoji dosta onih koji hoce da prekinu pozitivan razvoj drustva, sto se u ovom slucaju, odnosi i na uznemiravanje Milosa Nekica.

"Voleo bih da imam delegaciju iz srednje medicinske skole koja bi inicirala pomirenje sa ovim starcem posto se njegova kuca nalazi naspram skole. Pitam Prizrence da li bi neko od njih hteo da njegov deda ili pradeda ima takve probleme kao gospodin Nekic. Smatram da bi svaki normalni gradjanin odgovorio sa 'ne', jer su Prizrenci sasvim normalni gradjani", kaze Viliams.

Zid cutanja

Medjunarodna policija nikada nije uhapsila nekoga optuzenog za napade na Nekica. Kod Albanaca nailaze na zid cutanja tako da je nemoguće pronaci svedoke.

Medjutim, niko ne zeli da direktno odgovori na pitanje zasto je bas Nekic izlozen takvom pritisku. Samo jedan Albanac, ne zeledi da mu se pominje ime, navodi da se imanje starca nalazi na sjajnom mestu koje moze da donese mnogo novca novom vlasniku.

"Mladi ljudi koji poadjaju srednju medicinsku skolu, smatraju da je bacanje kamenja preko Nekicevog zida njihov dnevni ritual. U vreme kada mu niste iskljucili telefon, neki od vas su ga zvali u bilo koje vreme preteci mu da zauvek napusti svoju kucu. Sta je uciniio ovaj stanovnik Prizrena pa da bude izlozen ovoj vrsti tretmana sa vase strane? Koliko drugih nealbanaca prisiljavate da zive pod slicnom prinudom? Da li vi zaista zelite da zivite u Prizrenu i na Kosovu, gde je takva mrznja i proganjanje onih koji nisu kao vi norma ponasanja", napisao je, izmedju ostalog, u otvorenom pismu Prizrencima Marek Novicki. Apelujuci na Albance da prestanu sa napadima na Nekicevu kucu, kosovski ombudsman ih je pozvao da se vrate tradiciji, "natopljenoj dostojanstvom, ponosom i kulturom".

Haris Velijevic

Clanak je deo zajednickog projekta agencije Beta i Media Diversity Institute iz Londona "Izvestavanje o razlicitostima". Projekat je pomogla Evropska unija.

LICA

Lica obezoblicena svim mogucim bolestima ili jednostavno staroscu.

U cijim se izuvijanim brazdama, ispod sparusene koze,
Kao sa dna nekog kladenca, pomaljaju nekadasnji likovi,
Stara lepota, stare radosti, stare ljubavi.

Sada im treba prici, prisloniti svoj obraz uz njihov,
I sa osmehom udahnuti miris groba koji smo poceli da sirimo oko sebe.

Jovan Hristic
